

SVALÖVS KOMMUN

BT Kemi Efterbehandling

*Historien om en
miljöskandal som kan bli ett
föredöme för framtiden*

HISTORIK

BT Kemis uppgång och fall

1965 flyttar företaget Bönnellyche & Thuröe sin produktion av växtgift från Malmö till en nerlagd sockerfabrik i Teckomatorp. Företaget får statligt bidrag från Överstyrelsen för Ekonomiskt Försvar.

1966 börjar flera trädgårdsmästare, bl.a. Ahl i Billeberga, få problem med sina odlingar då de vattnar med åvattnet.

1971 köper Kemisk Værk i Köge växtgiftproduktionen och bildar BT Kemi. Ca 50 personer arbetar då i företaget.

Dammarna i det norra området används för avloppsvattenbehandling och för avfall från tillverkningen. Rykten börjar dessutom uppstå om att tunnor har grävts ner på området och att förorenat vatten har släppts ut i Braån på nätterna.

Lukten från fabriken ligger tidvis tung och kväljande över Teckomatorp. Många orsbor får besvär med andningen.

1975 ger Koncessionsnämnden ett kort tillstånd för verksamheten i Teckomatorp. Krav ställs på byggande av ett dräneringssystem.

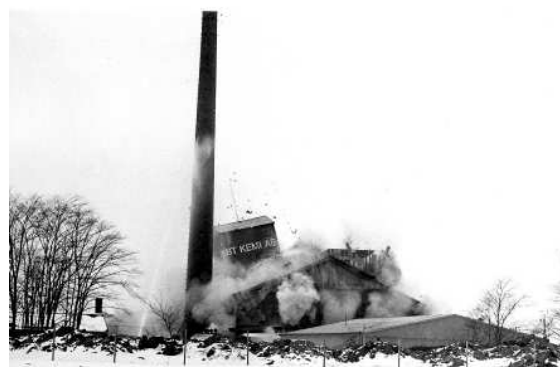
Monica Nilsson går i spetsen för en aktionsgrupp mot BT Kemi. Namninsamlingar och stormöten kräver att BT Kemis verksamhet ska stoppas. Företaget förnekar skador och nergrävning av tunnor.

1976-78 påträffas nergrävda tunnor på det norra området. Rättegång hålls om miljöbrott och mutbrott. Vattentäkten i Billeberga intill Braån stängs.

Trädgårdsmästare Ahl begär skadestånd och uppnår en förlikning. "Giftskandalen i Teckomatorp" uppmärksammas i media, både i och utanför Sverige.

Sanering efter konkursen

1978 försätts företaget i konkurs och en av Sveriges värsta giftskandaler i modern tid är ett faktum. Staten genom länsstyrelsen i Malmö övertar ansvaret och BT Kemi-området saneras. Tunnor grävs upp och innehållet körs till Danmark för destruktion. Byggnaderna rengörs och tvättas med vatten och ånga.

1979 sprängs huvudbyggnaden. Rivningsmassorna och en del förorenade massor som finns på fabriksområdet läggs på deponiområdet norr om järnvägen (Norra området). Där ska föroreningarna, enligt experterna, tvättas ur av regnvattnet inom tre år.

Vattnet pumpas till reningsverket i Landskrona för behandling. Kommunen köper på inrådan av staten fastigheterna av konkursboet. Förutsättningarna för köpet är att staten genom Länsstyrelsen ska genomföra nödvändig sanering. Efter denna sanering säljer kommunen vidare fastigheterna i det södra området till privata fastighetsägare.

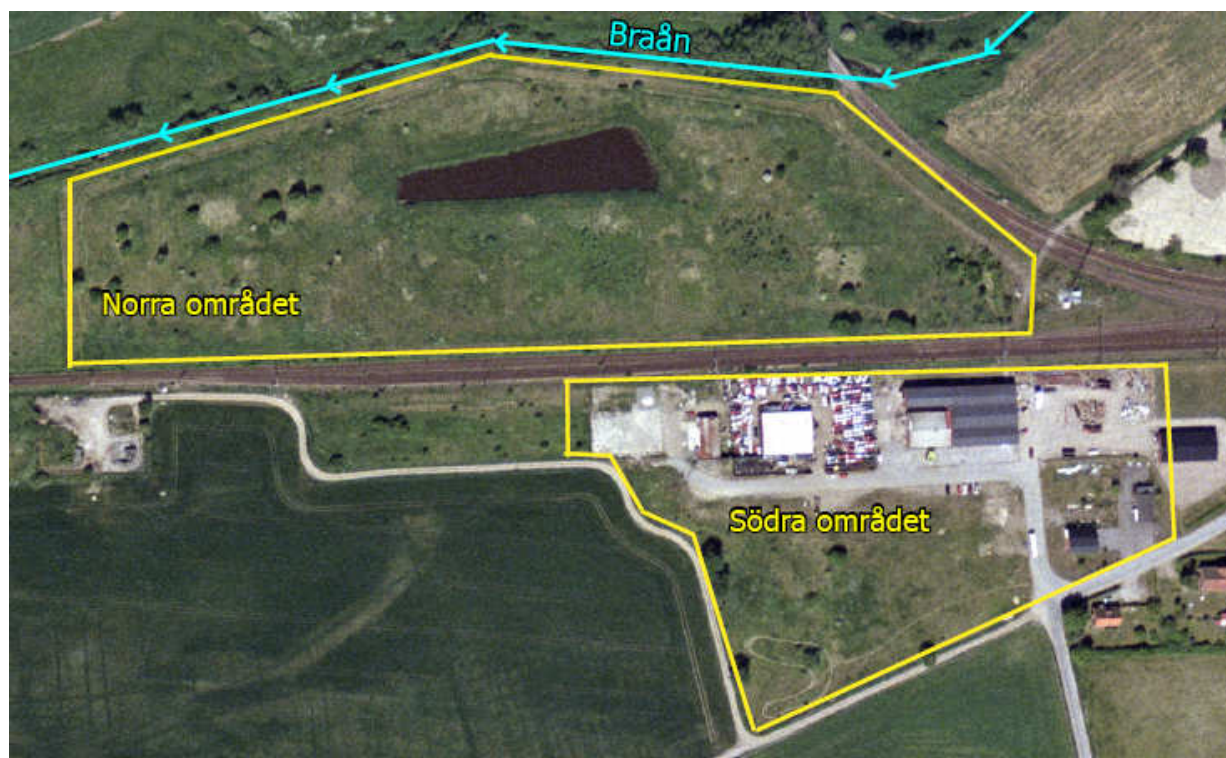
1990-2000 är dräneringsvattnet från norra området fortfarande starkt förorenat.

2002 träffar Svalövs kommun och Naturvårdsverket efter lång tids diskussioner en överenskommelse om Efterbehandling av BT Kemi-området. Naturvårdsverket står för upp till 95 % av kostnaden.

MÅL FÖR PROJEKTET

- Området skall efterbehandlas på ett sådant sätt att det efter efterbehandling inte utgör någon risk för omgivningen och kan användas på ett ändamålsenligt sätt.
- Markområdet ska efter genomförd efterbehandling användas till naturområde.
- Lakvattenpumpningen till Landskrona ska upphöra efter genomförd efterbehandling och återställning.
- Efterbehandlingen mm ska vara ett föredöme för framtida projekt.
- Projektet ska öppna för vetenskaplig forskning av såväl miljömässig, teknisk, medicinsk samt social karaktär.
- Bilden av och attityderna till orten Teckomatorp ska förändras på ett sådant sätt att orten inte längre är belastad av BT Kemi.

NUTID

Området

Området delas av järnvägen mellan Teckomatorp och Helsingborg, därav benämningarna "Södra området" och "Norra området". Fabriken låg på Södra området, som nu är ett småindustriområde.

Norra området

2002-2004 genomfördes en huvudstudie för att kartlägga hur förorenat Norra området var. Studien visade att 80 % av föroreningarna fanns inom tre områden, som varit dammar där man dumpat förorenade massor och avloppsslam från processen. Genom att ta bort

föroreningarna i dessa områden skulle det övergripande målet med saneringen att skydda Braån nås.

2005-2006 sökte kommunen statsbidrag och genomförde upphandlingar av konsulter och entreprenörer.

Sanering av Norra området

Saneringen av Norra området utfördes 2008-2009. Saneringen startade, efter en del bekymmer med val av behandlingsanläggning och transportvägar, i april 2008.

Den förorenade jorden lastades och kördes med lastbil till Landskrona Hamn. Där lastades

den på ett fraktfartyg som tog jorden till en anläggning i Bremen, Tyskland, där den behandlades termiskt.

I termisk behandling värms jorden först upp till 450°C så att alla ämnen förgasas. Därefter förbränns gasen vid 850°C. Efter behandlingen finns inga föroreningar kvar i jorden och röken renas.

De sista förorenade jordmassorna från det norra området skickades till Tyskland för behandling i april 2009. Totalt har 76 700 ton förorenad jord förts bort från Teckomatorp. Med jorden har mer än 8 000 kg rent gift tagits bort från området.

Rekreativområdet Vallarna

Den nya naturparken invigdes den 6 december 2009. Arbetet med att anlägga det planerade rekreativområdet påbörjades våren 2009.

Arbetena började med att de gropar som bildats på området då den förorenade jorden grävts bort fylldes igen. Efter det kunde landskapsformningen börja med uppbyggnad av kullar och ramper.

För att det skulle bli lätt för Teckomatorpsborna att ta sig in och ut från området byggdes två broar över järnvägarna som annars omringar området. De två träbroarna specialtillverkades i Skellefteå och transporterades sedan till Teckomatorp.

Teckomatorpsborna har tagit en stor del i utvecklingen av rekreativområdet. Bland annat deltog alla skol- och dagisbarn i planteringen av *Barnens Skog* på området och namnet på området, *Vallarna*, togs fram av Teckomatorpsborna i en namntävling i samband med invigningen.

Södra området

Södra området sanerades 1979-80 av länsstyrelsen med hjälp av IVL och förklarades färdigsanerat innan det överlämnades till kommunen. Då undersökningar gjordes under huvudstudien började man inse att så inte var fallet.

Under 2007 genomfördes utökade undersökningar och oktober 2008 till februari 2009 genomfördes en så kallad testsanering. Föroreningarna visade sig vara mer utbredda än vad man tidigare misstänkt. Bland annat är marken under den del av Lans Mekaniskas byggnad som står kvar sedan BT Kemi-tiden starkt förorenad. Även i och under betsvämnarna, som finns kvar under markytan sedan sockerbrukstiden, finns föroreningar.

Sanering av Södra området

Saneringen av Södra området bedöms nu vara i samma storleksordning som den av Norra området. Den bedöms också bli mer komplicerad. Detta beror dels på att det finns företag, som bedriver verksamheter inom området, och dels på att det finns många gamla betongkonstruktioner i marken, som är i vägen vid sanering.

I juni 2011 beviljades Svalövs kommun ytterligare bidrag för att påbörja arbetet inför saneringen av det södra området. I en första etapp ska man lösa in fastigheterna på området och genomföra en fördjupad utredning av riskerna för Braån. Därefter kommer man att bestämma hur omfattande åtgärder som måste genomföras för att sanera området. Området beräknas vara färdigsanerat år 2016.